

Rondalles Catalanes

(Каталанские сказки)

Адаптировал Вадим Грушевский

Метод чтения Ильи Франка

La faveta

(Боб)

Una vegada hi havia una nena i un nen (однажды были = жили-были девочка и мальчик) **que eren tot solets al món** (которые были одни одинёшеньки на свете). **No tenien cap parent** (у них не было ни одного родственника) **i se'ls havia mort el pare i la mare** (и у них умерли отец и мать; *morir* – умирать). **Per poder viure tenien de captar i plegar fems** (чтобы прокормиться: «чтобы смочь жить» им приходилось собирать и скатывать навоз) **i després s'ho venien per poder menjar** (а затем они его продавали, чтобы заработать на пропитание: «чтобы смочь есть»).

Una vegada hi havia una nena i un nen que eren tot solets al món. No tenien cap parent i se'ls havia mort el pare i la mare. Per poder viure tenien de captar i plegar fems i després s'ho venien per poder menjar.

Un dia ve't aquí que (однажды /здесь/ = случается так, что) el noi tot plegant fems (мальчик, собирая навоз) ell que troba un gra de fava (находит бобовое зёрнышко; *gra* – зерно; *fava* – боб) i va marxar a casa tot corrent (и вернулся; «пошёл» домой бегом).

– Guaita quina fava he trobat (смотри, какой боб я нашёл; *guaitar* – смотреть) – va dir a la seva germana (говорит он своей сестре).

– Sí, què en farem (да, что нам с ним делать)? – va fer de resposta la seva germana (ответила: «сделала ответом» его сестра) que era més gran que el noi (которая была старше мальчика).

– Veies (гляди: «ты видела»), la sembrarem (мы его посеём)...

I ell que va i la colga al corral (и он идёт и его закапывает во дворе) que tenien darrere la casa (который был у них за домом).

Un dia ve't aquí que el noi tot plegant fems ell que troba un gra de fava i va marxar a casa tot corrent.

– Guaita quina fava he trobat – va dir a la seva germana.

– Sí, què en farem? – va fer de resposta la seva germana que era més gran que el noi.

– Veies, la sembrarem...

I ell que va i la colga al corral que tenien darrere la casa.

Al cap de tres dies (через три дня) ell que, el nen, veu que d'aquell gra de fava n'havia nascut una favera (тот мальчик видит, что из того бобового зёрнышка вырос: «родился» боб; *nàixer* – рождаться) que s'anava fent alta, alta (который вытянулся: «делался» высоко-высоко), i la nena que te li diu (и девочка сказала ему = своему брату):

– **Mira** (гляди), **enfila-t'hi** (забирайся на него; *enfilarse – подниматься*), **que sabrem fins on arriba** (узнаем, до куда он доходит).

Ell que, el noi, s'hi enfila (вот мальчик залез на /бобовый стебель/) **i com més amunt pujava** (и чем выше он поднимался; *amunt – вверх*) **més li semblava que la favera creixia** (тем больше ему казалось, что стебель растёт: «рос»), **fins que no va poder pujar més** (до тех пор, пока он не смог подниматься выше) **perquè es va trobar davant d'unes portes daurades** (потому что оказался перед позолоченными воротами; *daurar – золотить*).

Al cap de tres dies ell que, el nen, veu que d'aquell gra de fava n'havia nascut una favera que s'anava fent alta, alta, i la nena que te li diu:

– **Mira, enfila-t'hi, que sabrem fins on arriba.**

Ell que, el noi, s'hi enfila i com més amunt pujava més li semblava que la favera creixia, fins que no va poder pujar més perquè es va trobar davant d'unes portes daurades.

El noi tot estranyat (мальчик весь удивлённый = в сильном удивлении), **truca a la porta** (стучит в дверь) **i tot seguit li compareix un vellet que li diu** (и тут же /перед/ ним появляется старик, который говорит):

– **Què volies noi** (чего ты хотел, мальчик)?

– **Una gràcia de caritat per l'amor de Déu** (подайте на пропитание: «милость подаяния» ради /любви/ Бога; *gràcia – милость; благосклонность; caritat – благотворительность; милостыня*).

Marxa el vellet (уходит старик) **i al cap de poca estona compareix amb un saquet** (и вскоре появляется с мешочком) **i el dóna al noi dient-li** (и даёт его мальчику со словами: «говоря ему»):

– **Té** (держи), **aquí tens un saquet de xavos** (вот тебе мешочек с монетами).

– **Déu vos pagui la caritat** (да вознаградит: «отплатит» вас бог за доброту) –

digué el noi tot content (сказал мальчик /весь/ довольный). **I se n'anà cap avall**

a donar el sac de xavos a la seva germana (и спустился вниз отдать мешочек с монетами своей сестре).

El noi tot estranyat, truca a la porta i tot seguit li compareix un vellet que li diu:

– **Què volies noi?**

– **Una gràcia de caritat per l'amor de Déu.**

Marxa el vellet i al cap de poca estona compareix amb un saquet i el dóna al noi dient-li:

– **Té, aquí tens un saquet de xavos.**

– **Déu vos pagui la caritat – digué el noi tot content. I se n'anà cap avall a donar el sac de xavos a la seva germana.**

Que en va estar també de contenta la seva germana (как же обрадовалась этому и его сестра)! **N'hi havia més** (так что и словами не описать: «было этого больше»!! **Aleshores ja no van mirar tan prim a gastar-ne** (тут им стало не в терпёж: «дальше не смотрели» /монеты/ потратить), **i fent-ho així** (вот тратили они тратили: «и делая так»), **és clar** (/и/, конечно), **va venir un dia que els van acabar** (пришёл день, когда они = монеты кончились).

– **Mira** (слушай), **torna a enfilar-te favera amunt a veure** (забирайся-ка снова: «возвращайся забираться» на боб поглядеть) **si aquell vellet et torna a donar un saquet de xavos** (даст ли тот старик тебе ещё мешочек с монетами).

Que en va estar també de contenta la seva germana! N'hi havia més!!

Aleshores ja no van mirar tan prim a gastar-ne, i fent-ho així, és clar, va venir un dia que els van acabar.

– **Mira, torna a enfilar-te favera amunt a veure si aquell vellet et torna a donar un saquet de xavos.**

S'enfila el noi favera amunt (забирается мальчик вверх по бобовому стеблю), **arriba al cim** (добирается до верхушки), **i pam, pam** (и тук-тук), **truca a la porta del cel** (стучит в небесные врата), **perquè aquella porta daurada era la del cel** (потому что эта позолоченная дверь была вратами неба), **i aquell vellet era Sant Pere** (а тот старик был Святым Петром).

S'obre la porta (открываются ворота) **i el noi diu com la primera vegada** (и мальчик говорит, как в первый раз):

– **Que em faríeu una gràcia de caritat per l'amor de Déu** (подайте мне на пропитание: «чтобы вы сделали бы мне милость» ради Бога).

– **Espera't** (подожди) – **va dir Sant Pere** (сказал Святой Пётр). – **I torna al cap d'una estona amb un saquet de rals de plata** (и возвращается вскоре с мешочком серебряных реалов).

No en va estar poc de content (ну и обрадовался же /мальчик/)! **I la seva germana** (и его сестра), **no en va estar poc de contenta amb tants de ralets** (как же была довольна /получить/ столько денег: «реалов»)!

S'enfila el noi favera amunt, arriba al cim, i pam, pam, truca a la porta del cel, **perquè aquella porta daurada era la del cel, i aquell vellet era Sant Pere.**

S'obre la porta i el noi diu com la primera vegada:

– **Que em faríeu una gràcia de caritat per l'amor de Déu.**

– **Espera't – va dir Sant Pere. – I torna al cap d'una estona amb un saquet de rals de plata.**

No en va estar poc de content! I la seva germana, no en va estar poc de contenta amb tants de ralets!

Els semblava que no s'havien d'acabar mai (им казалось, что они не закончатся никогда), **i vinga gastar per aquí** (и давай тратить сюда), **vinga gastar per allà** (давай тратить туда = направо и налево). **Al cap de poc temps va veure la noia** (очень скоро заметила девочка), **que era la guardiana** (у которой хранились /деньги/; *guardià – хранитель*), **que n'havien fet una gran**

destrossa (что они потратили уйму денег: «сделали большую брешь»), **així és que digué al noi** (вот и сказала мальчику):

– **Mira** (слушай-ка), **abans que se'ns acabin** (прежде чем они закончатся), **puja i veges** (поднимайся и погляди) **si Sant Pere et donarà una cosa més bona** (даст ли тебе Святой Пётр чего получше: «вещь более хорошую»).

El noi feia anar el cap (мальчик покачал головой) **com si no li vingués prou bé** (будто не особо ему хотелось) **i àdhuc digué a la seva germana** (и даже сказал своей сестре):

– **No sé si se'n cansarà de donar-nos-en** (не знаю, не утомится ли он = не надоест ли ему подавать нам /их/; *cansar-se – уставать*).

– **Vés, vés** (иди, иди).

Els semblava que no s'havien d'acabar mai, i vinga gastar per aquí, vinga gastar per allà. Al cap de poc temps va veure la noia, que era la guardiana, que n'havien fet una gran destrossa, així és que digué al noi:

– **Mira, abans que se'ns acabin, puja i veges si Sant Pere et donarà una cosa més bona.**

El noi feia anar el cap com si no li vingués prou bé i àdhuc digué a la seva germana:

– **No sé si se'n cansarà de donar-nos-en.**

– **Vés, vés.**

I el noi puja favera amunt (и мальчик поднимается вверх по бобовому стеблю) **i Sant Pere li dóna un sac de pessetes** (а Святой Пётр даёт ему мешок песет).

Ma noi (гляди-ка: «мой мальчик»)! **Quan sa germana les va veure tantes pessetes** (когда его сестра увидела столько песет). **Ara sí que ja no ens veurem més pobres** (теперь-то уж не будут они жить бедняками). **Però sí** (да уж)! **Si abans gastaven com a quatre** (если раньше тратили четыре), **aleshores van gastar com a deu** (теперь потратили десять), **i si s'havien acabat els xavos i els**

rals (и если = как закончились монеты и реалы), **també es van acabar les pessetes** (так же закончились у них и песеты).

I el noi puja favera amunt i Sant Pere li dóna un sac de pessetes.

Ma noi ! Quan sa germana les va veure tantes pessetes. Ara sí que ja no ens veurem més pobres. Però sí! Si abans gastaven com a quatre, aleshores van gastar com a deu, i si s'havien acabat els xavos i els rals, també es van acabar les pessetes.

– No hi fa res (ничего), **– digué la noia al seu germà** (сказала девочка своему брату) **– puja al cel que Sant Pere et donarà una altra cosa potser encara més bona** (поднимайся на небо, Святой Пётр тебе даст, может, ещё что получше). **El noi era més jove** (мальчик был младше) **i tenia més seny que sa germana** (и у него было больше разума, чем у его сестры).

– Com ho prendrà Sant Pere que el cansem tant (как воспримет Святой Пётр, что мы его так утомляем)? **– feia** (сказал: «сделал»).

Però sa germana li respongué (но его сестра ему ответила):

– Que t'ha dit alguna cosa (разве он тебе что-то сказал)? **Que li has conegut que li sàpiga greu** (разве тебе показалось: «ты узнал», что он сожалеет; *saber greu – сожалеть; greu – тяжёлый; серьёзный*)?

– No, però (нет, но)...

– Vés, vés (иди, иди): **què t'ha de dir** (что тебе говорить)...

– No hi fa res, – digué la noia al seu germà – puja al cel que Sant Pere et donarà una altra cosa potser encara més bona.

El noi era més jove i tenia més seny que sa germana.

– Com ho prendrà Sant Pere que el cansem tant? – feia.

Però sa germana li respongué:

– Que t'ha dit alguna cosa? Que li has conegut que li sàpiga greu?

– No, però...

– Vés, vés: què t'ha de dir...!

I el noi amb tota mala gana (и мальчик с большой неохотой), favera amunt (вверх по стеблю), es planta davant de la porta del cel i truca (встаёт перед небесными вратами и стучит).

Surt Sant Pere i en veure el noi li diu (выходит Святой Пётр и при виде мальчика говорит ему):

– I doncs, què vols (ну и, чего хочешь)?

– Si ens féssiu una gràcia de caritat (не подадите ли нам на пропитание)...

– Espera't (подожди). –Va marxar cap dins (зашёл внутрь) i al cap d'un instant sortí amb un saquet de duros (и мгновение спустя вышел с мешочком монет по пять песет).

Oh (o)! Quina alegria més gran que va tenir (как же он повеселел; *alegria – веселье*)! La seva germana es tornava ximple de tant contenta (его сестра чуть не обезумела от такой радости).

– Ara sí que sempre més serem rics (вот теперь-то мы ещё богаче станем)!

Ara sí que no ens veurem mai més pobreses (вот теперь-то не увидят нас никогда бедными: «беднее»)! – deia saltant i ballant (говорила она припрыгивая и пританцовывая).

I el noi amb tota mala gana, favera amunt, es planta davant de la porta del cel i truca.

Surt Sant Pere i en veure el noi li diu:

– I doncs, què vols?

– Si ens féssiu una gràcia de caritat...

– Espera't. –Va marxar cap dins i al cap d'un instant sortí amb un saquet de duros.

Oh! Quina alegria més gran que va tenir! La seva germana es tornava ximple de tant contenta.

– Ara sí que sempre més serem rics! Ara sí que no ens veurem mai més pobreses! – deia saltant i ballant.

Però ve't aquí que tants en van gastar de duros (и столько они потратили монет по пять песет), **que al cap d'avall prou prou que es van acabar** (что вскоре, как бы много их ни было, они закончились). **Això rai** (так и бывает: «ладно»), **allà on ne surt i no entra** (если только доставать и ничего не класть: «там где выходит и не входит»)...

Però la xicota pensava que tot s'arreglava (но девочка думала, что всё устроится) **pujant al cel una altra vegada i demanant-ne a Sant Pere** (если подняться на небо ещё раз и попросить /денег/ у Святого Петра).

Però ve't aquí que tants en van gastar de duros, que al cap d'avall prou prou que es van acabar. Això rai, allà on ne surt i no entra...

Però la xicota pensava que tot s'arreglava pujant al cel una altra vegada i demanant-ne a Sant Pere.

El noi va dir (мальчик сказал) **que no hi tornaria fes el que volgués** (что не вернётся туда, делай она, что хочет), **però ella va perfidiejar tant** (но она так его страдала: «была такой вероломной») **que el noi pujà tot temerós cap al cel** (что мальчик поднялся, весь испуганный, на небо), **i en veure'l Sant Pere me l'escomet dient-li** (и при виде его Святой Пётр обратился к нему со словами):
– **Ja tornes** (уже вернулся: «возвращаешься»)?

– **Oh (o)! La meva germana** (моя сестра)... **jo ja no volia pujar** (я же не хотел подниматься)....!

– **Hala, allà, ambiciosos, malgastadors** (ах вы ненасытные транжиры)!

I donant-li una empenta (и толкнув: «дав толчок» его) **el va treure del cel** (прогнал его с неба) **tancant la porta d'una revolada** (захлопнув ворота с шумом).

El noi va dir que no hi tornaria fes el que volgués, però ella va perfidiejar tant que el noi pujà tot temerós cap al cel, i en veure'l Sant Pere me l'escomet dient-li:

– Ja tornes?

– Oh! La meva germana... jo ja no volia pujar...!

– Hala, allà, ambiciosos, malgastadors!

I donant-li una empenta el va treure del cel tancant la porta d'una revolada.

Amb l'empenta que li va donar Sant Pere (вытолканный Святым Петром: «с толчком, который ему дал Святой Пётр»), el noi va caure dalt abaix del cel (мальчик упал с неба) anant a parar a casa seva (угодив /прямо/ в свой дом), i ells restant pobres i mal avesats (и остались они = брат с сестрой бедными и неприкаянными; *avesar* – *приучать*; *avesar-se* – *привыкать*).

Tot per no saber-ho guardar i per demanar massa (всё из-за того, что не умели беречь /что имеют/ и требовали слишком многого; *demanar* – *требовать*; *massa* – *слишком много*).

Conte contat (сказка рассказана), ja està acabat (уже окончена), i darrere la porta hi ha un plat de confits (а за дверью – тарелка со сладостями) que tots hi poseu els dits (которые вы все пальцами хватаете: «пальцы кладёте»).

Amb l'empenta que li va donar Sant Pere, el noi va caure dalt abaix del cel anant a parar a casa seva, i ells restant pobres i mal avesats.

Tot per no saber-ho guardar i per demanar massa.

Conte contat, ja està acabat, i darrere la porta hi ha un plat de confits que tots hi poseu els dits.

Здесь только небольшой фрагмент книги.

Полный текст книги Вы можете приобрести на сайте
<http://www.franklang.ru> в разделе «Тексты на каталанском языке,
адаптированные по методу чтения Ильи Франка»

